

Jak se Bruno stal špionem

Oskar Georg Siebert
Monika Bartošová

Regensburg
Praha
2019

Jak se Bruno stal špionem

Politicko-dobrodružná peripetie jedného života

Oskar Georg Siebert

kompromitující materiály, zbytek skartovat. Při skartaci
tajných a PT materiálů postupovat podle směrnice.

- c) Okamžitě skartovat všechny záchyty z Přestavby, Nákupu,
seznamy z Diagramu vrátit neprodleně VI. S-SNB (6. odborům).

Po linii ochrany ekonomiky a vnějšího zpravodajství
postupovat diferencovaně, U agentury, která pracovala na objektech
vnitřní linie postupovat podle bodu a).

O způsobu zpracování archivních i živých materiálů
určených k zaznamenání na mikrofíše budete vyrozuměni. O ulo-
žení dokumentačních a kompromitujících materiálů budete vy-
rozuměni také.

I. náměstek MV ČSSR
Genpor.ing. Alojs LORENC
genpor.ing. Alojs LORENC, CSc.

...ponechat kompromitující materiály, zbytek skartovat. Při skartaci
tajných PT materiálů postupovat podle směrnice.

c) okamžitě skartovat všechny záchytky z Přestavby, Nákupu, seznamy
z Diagramu vrátit neprodleně WV. S-SNB (6.odborům)

Po linii ochrany ekonomiky a vnějšího zpravodajství postupovat
diferencovaně. U agentury, která pracovala na objektech vnitřní linie
postupovat podle bodu a).

O způsobu zpracování archivních i živých materiálů určených
k zaznamenání na mikrofíše budete vyrozuměni. O uložení
dokumentačních a kompromitujících vyrozumění také.

Náměstek MV ČSSR
Genpor.ing. Podpis

Kniha „Jak se Bruno stal špionem“ vychází z reálných událostí podložených zachovalými záznamy a protokoly z Archivu bezpečnostních složek České republiky.

Tato kniha je věnována obětem zločinů komunismu a takzvaných Benešových dekretů, tisícům bezejmenných hrdinů, Čechů, Slováků ale i Němců, kteří se zúčastnili odboje proti komunismu v Československé republice.

Tyto řádky jsou věnovány též všem těm aktivistům, kteří se zúčastnili odboje a odporu proti okupaci Československé republiky v srpnu 1968 tak jako proti totalitnímu režimu Komunistické strany Československa, ale především všem těm lidem, kterým do života zasáhla chapadla československé Státní bezpečnosti.

Totožnost i jména postav jsou smyšlené, jakákoli podobnost se skutečnými osobami je tedy zcela náhodná.

Autor

Předmluva

Kdo by neznal šarmantního nesmrtelného špiona pracujícího ve službách Jejího Veličenstva britské královny? Nezničitelný agent, který ovládá všechny jazyky i zbraně. Žádná žena neodolá jeho pohledu a do náruče i postele Jamese Bonda, agenta 007, se vrhají krásky celého světa i protřelé špionky. Když se pak po noci plné vášně probouzejí s pocitem náklonnosti a často i lásky, nacházejí vedle sebe jen prázdné místo. James Bond tou dobou již sedí v hotelovém baru a místo snídaně si objednává svůj oblíbený drink: „Vodku s martini. Protřepat, nemíchat.“

Jo, kdyby to tak bylo vždy a u všech špionů! James Bond má tu největší spotřebu aut i žen a pracuje prakticky bez honoráře bohužel pouze na plátně. Jeho odměnou bývá většinou jen pocit úspěchu a vědomí, že zachránil svět před zlem nebo katastrofou. Je čestnou výjimkou.

Známe další desítky, ba stovky příběhů o špionech a jejich dobrodružném a nebezpečném poslání. Práce špiona není sice doposud uznána jako oficiální povolání, ale přesto existuje. Vyžaduje tvrdý výcvik, odvalu a všestranné dovednosti, schopnost zacházet s různými zbraněmi a chemickými prostředky. Nesmíme zapomenout, že správný špion perfektně ovládá několik řečí, samozřejmě s autentickým akcentem. Podle své specializace je nasazován na určité „projekty“, jak se tomu mezi špiony odborně říká.

Jména i data, všechna zadání i výsledky misí jsou pochopitelně přísně tajné, stejně jako identita osob, které mají za úkol vytypované nepřátele nebo „přeběhlíky“ likvidovat. Dnes už se špioni navzájem nestřílejí,

k takzvané eliminaci používají chemické prostředky, jedy nebo zinscenované dopravní nehody.

Moderní technika postoupila i do špionáže, ale nejsou to kupodivu speciální auta vybavená zbraněmi nebo katapultem. Jde o sofistikované komunikační systémy. I komerční zařízení jsou uzpůsobena tak, aby mohla odposlouchávat, sledovat a dokonce filmovat. Investují se miliony a miliardy do výcviku a služeb hackerů, kteří svými zásahy údajně mohou ovlivňovat politická rozhodnutí státníků či volební výsledky a prakticky ovládnout celý svět. Mají přístup do počítačů vlád, kapitánů průmyslu, a dokonce i do atomových elektráren. Průmyslová špionáž sice obvykle nestojí lidské životy, ale zato miliardy dolarů a euro na ztrátách různých průmyslových koncernů.

Ano, špionáž je realita. A dalo by se říci, že každý z nás přispívá k tomu, že jsme „monitorováni“. Prostřednictvím sociálních sítí o sobě poskytujeme cenné informace, aniž si uvědomujeme důsledky. A nejrozšířenějším špionem dnešní doby je náš „chytrý“ mobilní telefon, což je další věc, kterou si jen těžko dokážeme přiznat. Přitom pomocí mobilu můžeme být odposloucháváni a prozrazujeme i místo, kde se momentálně nacházíme nebo kde jsme v určitou dobu byli.

A co teprve platby kartou! Ty odhalí stav našich financí i naše záliby a necháváme skrze ně nahlédnout až do své nákupní tašky. Přes navigační přístroje zase podáváme informace, jak rychle jsme jeli, kde jsme se zastavili a jaký byl cíl naší cesty. Akutní hrozba terorismu nás přinutila smířit se s tím, že se všichni na každém kroku ocitáme v hledáčku objektivů tisíců kamer. Jsou na veřejných prostranstvích, v autobusech a ve vlacích, na nádražích a v obchodech, v průjezdech i ve veřejných budovách.

Ale sledovací zařízení si nedobrovolně pouštíme i do soukromí. Proč byl asistenční systém s půvabným dívčím jménem Alexa, jehož úkolem je regulovat topení nebo zhasínat světla v domě či bytě, vybaven i odposlechem? Přišlo se na to náhodou nedopatřením, ale kolik takových zvědavých „pomocníků“ kolem nás asi je? Mluví se o takto „vylepšených“ televizorech, a dokonce o dětských hračkách... Jaký racionální důvod může věrohodně vysvětlit kamery tajně nainstalované do termostatů a mikrofony bez vědomí uživatelů umístěné v ovladačích bezpečnostních systémů? Přesto tam jsou a sbírají o nás a o našich životech kvanta informací.

V této souvislosti se dnes veřejně nehovoří o špionáži, nýbrž o spotřebitelském výzkumu. Stále nové a výkonnější počítače s nepředstavitelnou pamětí hltají a ukládají naše osobní údaje, které využívají spotřebitelské organizace, statistické úřady, průmyslové podniky a kdo ví, kdo ještě.

Náš soukromý prostor se neustále zmenšuje a je otázkou, kam nás tento trend zavede. Zvrácená doba, kdy jsme se báli nahlas projevovat své myšlenky a názory a nebyli si jistí, komu můžeme věřit, je už pár desítek let za námi. Abychom se však do podobné absurdity velkým obloukem znovu nevrátili...

I.

Bruno Schwarz byl docela normální člověk, a přesto se tak trochu stal součástí dějin Československé republiky. Jeho jméno totiž proniklo do složek státních archivů.

Narodil se ke konci druhé světové války v rozbombardovaném Berlíně v Německu. Jeho otcem byl Němec a matkou Češka z Prahy. Brunův otec byl povolán na frontu, aby bojoval za Třetí říši a Adolfa Hitlera, a při nějakém tom boji se ztratil. Bez dlouhého otálení jej ministerstvo války prohlásilo za nezvěstného, neboť jeho ani jeho tělo nikdo nenašel.

Brunova maminka s chlapcem a jeho mladší sestrou tehdy žili u babičky a tchyně v jedné osobě v Berlíně. Nadarmo se neříká, že tchyně a uzený jsou nejlepší studený. Tahle tchyně dělala Brunově matce peklo na Zemi, neboť byla stále přesvědčená, že si její syn zasloužil něco lepšího než příležitostnou českou herečku. Řízením škodolibého osudu se jednoho dne ocitl Bruno se sestrou u české babičky v Praze, kam za nimi z Berlína později přispěchala i jejich matka.

Krátce po tom, v květnu 1945, Němci projeli válku. Hitler s manželkou Evou Braunovou a svou čubkou německého ovčáka Blondi se otrávil a jejich věrný osobní šofér s posledním kanystrem benzínu uspořádal Adolfovi osobní kremaci.

Po kapitulaci Německa se najednou ze všech Němců, a myslíme tím opravdu všechny, tedy i ženy a nevinné děti, stali „váleční zločinci“. I Bruno a jeho matka byli po pražském povstání v roce 1945 zatčeni. Brunova matka byla revolučním soudem v Praze jako Němka a kolaborantka odsouzena k odsunu z Prahy. Společně s matkou a dalšími Němkami a jejich dětmi byl Bruno transportován do pohraničí. Jeho sestra tomuto osudu unikla, neboť se v době matčina zatčení zdržovala u pražské babičky.

Ta se po nějakém čase i se všemi sourozenci Brunovy matky přestěhovala do pohraničí také. Tak se Bruno zase shledal se svou malou sestrou a pomalu ale jistě se v Česku integrovali. Mluvili výhradně česky, navštěvovali českou školu a vyrůstali mezi českými bratranci a sestřenicemi. Dospělí sousedé je sice zpočátku občas nazývali německými parchanty a svým ratolestem zakazovali si s nimi hrát, ale i to postupně ustalo. Bruno se sestrou zapadli mezi české děti, tedy až na to jméno Schwarz, v českém překladu Černý. Bruno nechtěl být Němcem. Ze strachu z pomsty, z posměšků či dokonce z obvinění z válečných zločinů. Chtěl být Čechem jako jeho bratranci a sestřenice, a tak se snažil svůj německý původ tajit. Dětsky naivně si počestil jméno a někdy se podepisoval jako Švarc. Pochopitelně za to pak většinou dostal.

Jeho kamarádi a bratranci se jmenovali Franta, Vašek, Petr, Jirka, Vláďa, Tonda, Pavel, Pepík, Milda a všelijak podobně. Ale Bruno? Tohle jméno bylo jako pěst na oko. Bylo jasné, že když má Bruno německé jméno, tak musí být Němec. Kluci ze školy i z vesnice ho za nějakou dobu začali respektovat a považovali jej skoro za svého, ale

když se hrálo na vojáky, tak musel být pokaždé „zasranej Němec“, což znamenalo, že vždycky prohrál nebo byl zastřelen. Nikoho z kluků ale tehdy ani nenapadlo, že by Bruno mohl být německým špiónem. Na takovou blbost museli přijít až dospělí. A ne ledajací, samotní důstojníci Československé armády!

Celá léta žil Bruno i jeho sestra a maminka v přesvědčení, že otec padl ve válce, neboť po svém odchodu z Berlína nedostali od něj žádnou zprávu ani jakýkoli náznak, že by snad mohl být naživu. Na dopisy, které Brunova matka ještě během války ale i po ní opakovaně posílala na starou berlínskou adresu, nedostala nikdy odpověď. Vracely se zpět s poznámkou v českém jazyce: „Adresát neznámý“.

Školou Bruno procházel celkem zdárně, jelikož nebyl žádný trouba, i když na českou gramatiku byl poněkud tvrdý. Zato miloval literaturu a básně, matematiku a fyziku. V osmé třídě, když se měl rozhodnout o své profesní budoucnosti, bylo mu předloženo, že je původem Němec a jako dítě z reakcionářské rodiny nebude připuštěn k dalšímu studiu. Studovat na průmyslovce či jedenáctiletce mohou pouze děti komunistů a děti s rodiči dělnického původu. Bruno se měl dát na řemeslo, aby byl Československé republice konečně alespoň něco platný.

Jednoho dne ale osmiletku v Jílovém, kam Bruno chodil, navštívili mladí kadeti, tedy posluchači vojenské akademie. S hochy z obou osmých tříd hovořili tito kluci v krásných uniformách o výhodách vojenského vzdělání. Každý má možnost udělat si maturitu a pokračovat dále ve studiu, stát se inženýrem, lékařem i letcem. Bruno byl nadšen a hned si představoval, že vystuduje a jako vojenský doktor

bude pomáhat raněným vojákům i postiženým dětem po celém světě. S radostí si vzal od posluchačů akademie přihlášku ke studiu. Doma za vydatné pomoci matčina přítele Zdenka tento rozsáhlý dotazník vyplnil, přiložil do obálky opisy rodného listu a posledního pololetního vysvědčení a s tlukoucím srdcem všechno odeslal.

A nastalo období netrpělivého očekávání, kdy se každý den ptal, jestli mu nepřišla nějaká pošta. Teprve těsně před koncem školního roku konečně dorazila vytoužená odpověď. Ano, Bruno byl vybrán k přijímacím pohovorům a zkouškám tělesné zdatnosti. Podrobnější informace dostane dodatečně, krátce před termínem přijímaček. Přes prázdniny Bruno ještě pracoval na brigádě v továrně, ale nemohl se už dočkat dne, až nastoupí na vojenskou akademii. A každému o tom na setkání vypravoval.

II.

Koncem srpna 1956 přišel Brunovi kýžený dopis s podrobnostmi, jak a kdy se má dostavit do Hradce Králové, a co všechno musí mít s sebou. Kromě osobních věcí teplákovou soupravu, tenisky a pochopitelně všechny dokumenty, co mu ještě posílají k vyplnění. V obálce byl také papír, na který mu na nádraží měli zdarma vydat jízdenku. Za peníze vydělané na brigádě si Bruno koupil novou teplákovou soupravu, tenisky a několik triček, a také nový sportovní pytel s řadou nášivek.

Konečně nadešlo 2. září a Bruno v nových teplácích vyrazil na cestu, přes rameno pingl naditý věcmi přesně podle seznamu, k tomu svačinu a lahev limonády. Autobusem dojel do Děčína a vystoupil u Hlavního nádraží. U okénka, kde se vydávaly jízdenky, váhavě předložil sloužícímu nádražákovi papír, za který měl dostat jízdenku. Pokladní ho vzal do ruky, pečlivě jej zkontroloval a zvědavě se vyklonil z okénka, aby si prohlédl i toho, kdo mu jej podal. Na vojenského odvedence se mu Bruno zdál poněkud malý, i když se vytáhl na špičky.

„To máš někomu vyzvednout, nebo je to pro tebe?“ ptal se. Bruno zčervenál a rychle odpověděl: *„To je pro mě. Nastupuju na vojenskou akademii.“* Chlapík zavrtěl hlavou a pro sebe si zabručel: *„Ted' už dělají vojáčky i z dětí, to je teda pořádek.“* Potom ukázal na papír a řekl

Brunovi, aby ho podepsal. Ten to třesoucí se rukou udělal a muž mu vydal jízdenku.

Bruno zamířil na nástupiště, kde stálo několik vlaků. Ale který jede do Liberce? Nevěděl, a tak se zeptal výpravčího s červenou čepicí a plácačkou pod paží. Rychle nastoupil do vlaku, který mu muž ukázal, a proběhl asi dva vagony, než našel volné kupé, a hlavně místo u okna. Vak si hodil do síťovky nad sedačkou a otevřel okno. Opatrně se nadechoval vzduchu páchnoucího kouřem lokomotivy a bylo mu, jako by se s tímto místem loučil natrvalo. Podíval se na hodinky a srovnal si čas s nádražními hodinami. Na povolávacím rozkazu, který dostal od vojenské správy, stálo, že v Liberci musí přestoupit na vlak do Hradce Králové a byly zde uvedeny i odjezdy vlaků. Tak se chtěl ujistit, že všechno stihne.

Konečně zvedl výpravčí plácačku, zapískal na píšťalku, průvodčí zabouchl dveře vagonu a vlak se za těžkého funění parní lokomotivy pomalu pohnul. Bruno se díval z okna, pozoroval stále rychleji ubíhající krajinu a nechal si větrem bičovat obličej. Naštěstí do kupé nikdo další nenastoupil, a tak si mohl vychutnávat samotu. Jelikož to byl rychlík a nestavěl na každý zastávce, bavil se Bruno tím, jak vlak vždycky profrčel mezi cestujícími čekajícími na nástupišťích. Otevřel pusku a obrátil hlavu proti směru jízdy. Vítr mu nafoukl tváře, což se mu líbilo, ale jen do chvíle, než ucítil náraz a řezavou bolest v oku. To se mu to koukání z okna vyplatilo!

Rychle si sedl a rohem kapesníku se snažil vylovit pravděpodobně kousek popela. Oko bolelo, a navíc začalo pořádně slzet. Bruno vstal a běžel na záchod, kde viselo zrcadlo, tedy jeho kus, protože zrcadlo

nějaký blbec rozbil. Bruno si zvedl víčko, kapesníkem šťoural v oku, koulel jím sem a tam, nahoru a dolů, ale nic nepomáhalo a bolest byla stále silnější. Teprve když přetáhl horní víčko přes spodní, řezání ustalo. Utřel si slzy a s okem celým červeným se vrátil do svého kupé.

Vytáhl svačinu zabalenou do papíru a lahev limonády, kterou dostal od babičky ještě s padesátkou na cestu. S chutí se zakousl do chleba s máslem a turistickým salámem a k tomu upíjel limonádu. Občas kolem kupé prošel nějaký cestující, ale nikdo si nehodlal přisednout. Ve dveřích se objevil průvodčí a naučeným stereotypním hlasem pronesl: „*Kdo zde přistoupil? Jízdenky prosím!*“ Brunovi to bylo trochu k smíchu, neboť byl v kupé sám, a navíc nepřistoupil, ale jel už z Děčína. Zabalil zbytek svačiny opět do papíru, položil ho vedle sebe na sedačku a podal průvodčímu jízdenku a povolávací rozkaz. Průvodčí proštípl jízdenku, pak si prostudoval papír a udiveně zvedl oči: „*Ale na vojáka jsi ještě trochu mladý, ne?*“ Bruno se mu snažil vysvětlit, že nerukuje jako běžný voják, ale přihlásil se na vojenskou akademii, kde chce studovat na doktora, a tak se musí hlásit v Hradci Králové na posádce.

„*Tak ti přeju hodně úspěchů,*“ usmál se průvodčí a vyšel z kupé.

Bruno se podíval na náramkové hodinky, které ke čtrnáctým narozeninám dostal od svého pražského dědy. Nebyly sice nové, ale byly to jeho první. Děda měl v Praze hospodu a Bruno ho bezmezně miloval, a nejen proto, že vyrůstal bez táty. Děda byl pro něj vším. Několikrát u něj s maminkou i bydleli. Třeba v roce 1947, když děda pobýval v Malé Hleďsebi u Mariánských Lázní, kde se Brunovi také narodil bratr. Děda byl sociální demokrat a nenáviděl Rusáky. Později

byl zatčen za to, že pomáhal lidem pronásledovaným komunisty uprchnout do Západního Německa. Za tento protistátní čin byl odsouzen k patnácti letům vězení a nucených prací v Jáchymovských uranových dolech. Těžce tam onemocněl, a tak jej komunisté po amnestii prezidenta Antonína Zápotockého v roce 1964 z vězení propustili. Zdravotní problémy mu ale zůstaly a počátkem šedesátých let zemřel na rakovinu plic.

V Liberci Bruno přestoupil do rychlíku na Hradec Králové. Vlak byl plný, a tak musel stát v chodbičce, naštěstí ale cesta netrvala dlouho. Po několika málo zastávkách už rychlík opět brzdil a vjížděl do nádraží v Hradci Králové. Bruno vystoupil a rozhlížel se, aby našel správný východ. Zahlédl i několik chlapců, kteří byli též v teplácích a nesli sportovní tašky nebo pytle, jako měl on. Jeden s sebou vlekl kufr.

U východu stáli vojáci, kteří na ně mávali, a tak se ti, co právě přijeli vlakem, zařadili ke klukům čekajícím tu patrně již delší dobu. Voják se třemi červenými šňůrami na rameni a bílým V na rukáve, což znamenalo, že je posluchačem důstojnické školy, jak se Bruno později dozvěděl, každému zkontroloval povolovací rozkaz a nařídil, aby jej následovali. Bruno společně s dalšími povolanci prošli nádražní halou ven, kde na ně čekaly dvě větráky. U aut stáli další vojáci. Ten se třemi šňůrami a bílým věčkem zavelel, aby nastoupili. Vojáci, co stáli u nákladňáků, pomáhali chlapcům nahoru. Na korbě byly sklápěcí lavice, na které si povolanci sedli. Když všichni nastoupili, zavřeli vždy dva vojáci postranice a velitel zkontroloval, zda je pořádně zajistili. Potom naskočili na každou korbu dva vojáci a sedli si na kraj, aby snad některý z nováčků za jízdy nevypadl.

Auta se rozjela, všichni seděli jako přikovaní a nikdo nic neříkal. I Bruno jen tiše seděl a mezi kolena svíral svůj pingl. Podobně jako ostatní chlapci pozoroval okolí, jak projížděli městem. Před branou kasáren auta krátce zastavila a voják s červenými šňůrami visícími od ramene ke knoflíku u kapsičky uniformy zvedl závoru. Auta projela a nadobro zastavila na nádvoří kasáren. Vojáci, co seděli na korbě s nováčky, vyskočili z auta a otevřeli postranice. Pokaždé natáhli ruku, aby pomohli chlapcům seskočit. Když byli dole všichni, velitel rozkázal, aby se i se zavazadly seřadili do dvojstupu. Takto pak za ním maširovali do jedné z několika budov.